

I. SOCIÁLIS STÁTUS
II. SOCIÁLIS KÉPZÉS
MEGOLDÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT

*Nagyméltóságú
Dr. Hóman Bálint úr
m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister példánya.*

J a v a s l a t

a közigazgatási hatóságok mellett működő szociális munkások országos státusának felállítására.

A kerületeinkben nyert személyes élmények és tapasztalatok, népünkéletmódjának és a néppel közvetlenül érintkező hatóságok működésének rendszeres megfigyelése, a nyilvánosságra hozott jelentéseknek, beszámolóknak, statisztikai adatoknak, valamint a tárgyilagos szakirodalomnak beható tanulmányozása alapján kifejezést kell adnunk azon meggyőződésünknek, hogy hazánkban a kormányzat legjobb szociális intézkedései nem mennek át elég határozottsággal az életbe és a szociális célok érdekében hozott áldozatok nem állnak arányban az elért eredményekkel. A közvélemény is kezdi észrevenni ezt az aránytalanságot és hova-tovább bizalmatlanul fogadja az új szociális kezdeményezéseket. A közigazgatási hatóságok túlterheltségükre hivatkozva háritják el maguktól az ódiomot azért, hogy a szociális kormányintézkedések helyileg nem érvényesülnek eléggé, hogy eredményeik nem mutatkoznak kifejezettebben a helyi szociális bajok leküzdésében. Ez a hivatkozás sok esetben fedti is a valóságot és részben rávilágít népgondozói politikánk viszonylagos hatástalanságának okaira.- A közigazgatás népjóléti feladatainak korszerű megoldása, a hatósági és társadalmi népjóléti munka összeműködésének megszervezése és általában népünk szociális megsegítésének és felemelésének érdekében ezért azt javasoljuk, hogy egy országos szociális státus szerveztessék, amely egy központi szerv irányítása és ellenőrzése mellett a különböző foku helyi közigazgatási hatóságok mellett működne és támogatná azokat szociális tevékenységükben.

Javaslatunk nem jelent teljes nóvumot a magyar közigazgatás életben: a Felvidéken és a Kárpátalján a közigazgatási hatóságok már a visszacsatolás óta szakképzett szociális munkások segítségét veszik igénybe. A visszacsatolással egyidejűleg beállított szociális munkások a "Magyar a Magyarért" mozgalom kiküldöttei voltak, /előzőleg különböző hatósági és társadalmi szerveknél végeztek népgondozói munkát; a bevonuló hadsereggel egyidejűleg érkeztek meg a visszaszerzett területekre avval a megbizatással, hogy az uralomváltozást követő átmeneti szociális nehézségek leküzdésében segítségére legyenek a helyi hatóságoknak és a helyi társadalomnak. Átmenetinek tervezett működésük azonban állandósult: munkás-

ságuk hatósági és társadalmi részről oly elismeréssel találkozott, hogy a Belügyminiszter ur megbízatásuk lejárta után a mozgalomnak időközben új tagokkal kibővített szervezetét átvette és 133.370/1939.B.M.számú rendeletével a "M.kir.Belügyminiszterium Szociális Szervezete" elnevezéssel intézményesen beolvasztotta a felvidéki és kárpátaljai közigazgatás szervezetébe.

A Belügyminiszter ur ezen intézkedésénél fogva a népjóléti közigazgatás oly szervekkel gazdagodott a visszacsatolt területeken, amelyek nélkülözhetetlenségét az élet igazolta, amelyeket ^{azonban} a trianoni Magyarország területén működő közigazgatás ezidőszerint nélkülözni kénytelen.- A Felvidéken és Kárpátalján beállított új szociális szervek létjogosultságát ugyanis nemcsak az ottani, részben még mindig fennálló átmeneti nehézségek és a többi országrésztől elütő különleges viszonyok, hanem oly szociális szükségletek indokolják, amelyek az egész országban egyetemlegesen jelentkeznek.

Legszemléltetőbben azokban a törvényhatóságokban igazolódik ez az állítás, amelyek területe részben a visszacsatolt országrészekben, részben pedig a régi trianoni határokon belül fekszik. E vármegyék vezetőinek saját törvényhatóságuk területén belül van alkalmuk összehasonlítani a népjóléti közigazgatás lehetőségeit ott, ahol az új szervezet dolgozik, szemben azokkal a járással, amelyekre még nem terjedt ki működése. Az összehasonlítás eredménye, hogy az említett vármegyék alispánjai nyomatékosan sürgetik a belügyminisztérium szociális szervezetének törvényhatóságuk egész területére való kiterjesztését. Komárom vármegye trianoni részén, a gesztesi és tatai járással és Gömörmegyének ugyancsak a trianoni részre eső putnoki járásában már működik is a szervezet. Esztergom megyében sürgetik a szervezet működésének Esztergom járásra való kiterjesztését, de a rendelkezésre álló munkaerők lekötöttsége folytán a szervezet egyelőre csak parkányi munkatársát tudta megbízni az Esztergom városi és járási feladatok ellátásával. Bars megyében a szobi járás számára, Nógrád megyében a balassagyarmati, sziráki és szécsényi járás, valamint a salgótarjáni járás trianoni része számára, Zemplén megyében a bodrogközi és sátoraljaujhelyi járás trianoni területei számára kérnek oly megbízatással felruházott szociális munkásokat, aminővel a felsorolt megyék visszacsatolt részein működők dolgoznak.

A visszacsatolt országrészekben nyert tapasztalatok ezek szerint amellettszólnak, hogy az ország trianoni területén működő közigazgatási hatóságok sem nélkülözhetik a Felvidé-

ken és Kárpátalján oly jól bevált szociális szervezet. Javaslataink életrevalóságának tehát megvan az első, tapasztalati bizonyítéka. Az alábbiakban igyekszünk kimutatni, hogy a felvidéki tapasztalatok országosan általánosíthatók. Javaslataink általános indoklása után a tervezett státus tagozatát és az egyes tagozatok feladat-köreit ismertetjük, majd rátérünk a státusba felveendő szociális munkások képzettségének, jogviszonyainak, a státus felállításával kapcsolatos személyi kiadásoknak és végül a státusban rendszeresítendő állások fokozatos betöltésének kérdéseire.

I.

Általános indoklás.

A közigazgatás gazdasági és szociális feladatainak száma az utóbbi két évtized folyamán rendkívül megnövekedett, ami a közvélemény részéről főleg akkor hívta ki a kritikát, amikor a feladatok szaporításával egyidejűleg a közhatósági apparátust is kiterjesztették. Nyilvánvaló azonban, hogy új feladatok vállalása bizonyos határokon túl feltétlenül munkaerőszaporítást és az új munkásoktól esetleg oly szakképzettséget követel, amellyel a régiék nem rendelkeznek. A tárgyi kritikának ezért először arra kell irányulnia, hogy indokolt volt-e az új feladatok elvállalása a közhatóság részéről és másodsor, hogy igenlő esetben nem lehetett volna-e ellátni az újonnan vállalt feladatokat a régi létszámú és képzettségű munkásokkal is.

Elvi alapon a közhatóság beavatkozását a gazdasági és szociális viszonyok irányításába az önsegély nagyobb értékére való hivatkozással szokták kifogásolni. Az érdekeltek öntevékenységének, gazdasági szervezkedésének, szövetségi tömörülésének, a szociális felelősségérzet felébresztésének nagyobb hatóerőt tulajdonítanak, mint a hatósági beavatkozásnak és az említett módszereket erkölcsi és népmvelési szempontból is eredményesebbnek tartják.

E tisztán elvi megfontolásokból kiinduló kritikát a ténymegállapító, empirikus vizsgálat nevében vissza kell utasítanunk. Nem elvi kérdés, hanem ténykérdés, hogy egy adott korban és környezetben mit lehet rábízni a gazdasági és szociális öntevékenységre, miben és milyen mértékben kell igénybe venni a hatósági támogatást és hogy ez utóbbit hogyan le-

het úgy irányítani, hogy ne bénítólag, hanem fejlesztőleg hason a társadalmi tevékenységre.

Az 1937.évi közigazgatási továbbképző tanfolyamon Fischer Béla alispán egy meg nem nevezett vármegyében nyert tapasztalatok alapján szemléltető példát adott arra, hogy a hivatása magaslatán álló közigazgatás mennyire viheti előre egyik legégetőbb problémáknak megoldását, az agrárnépesség gazdasági színvonalának emelését. A közigazgatás kezdeményezése, vagy erkölcsi és anyagi támogatása nyomán létrejött gazdaságfejlesztő akciók hosszú sorának ismertetése után az alispán megállapítja: " . . nem szabad és nem is lehet a gazdasági vonatkozású újabb irányzatok felkutatását és kiharcolását egyedül magára a gazdaközönségre, illetve annak érdekképviselői szerveire bízni és őket vivódásaikban magukra hagyni, hanem igenis a közigazgatás minden rendű és rangú faktorának, az egész szervezetnek első vonalban kell a kezdeményezésből és a megvalósításból részét kivennie."

Az előbb felvetett ténykérdést ez a tapasztalatokból és kísérletekből leszűrt megállapítás határozottan a hatósági beavatkozás javára dönti el, amelynek fejlesztő hatását az alispán szavai szerint még az érdekképviselőileg megszervezett társadalom sem nélkülözheti.- Ez a megállapítás azonban még egyéb tanulságokkal is szolgál: ha a gazdaközönség saját problémáinak megoldásában is a közigazgatás iniciatívájára szorul, még kevésbé várható tőle, hogy magárahagyottan, a közigazgatás bátorítása és utmutatása nélkül megoldja az alatta élő néprétegeknek, a falusi szegénységnek, a falusi inségeseknek problémáit. A közhatalomnak tehát feltétlenül vállalnia kell a falusi inség leküzdéséből adódó feladatokat,- de vállalnia kell egyúttal azt is, hogy e feladatok megoldásában való közreműködésre ránevelje a falu tehetősebb rétegeit.

A falusi inség szoros összefüggésben van a városi inséggel. Statisztikailag könnyű kimutatni, hogy a leginségesebb falusi rétegnek, a törpebirtokos népességnek körében sokkal kisebb a fiatalabb korosztályhoz tartozó, tehát a munkaképesség teljében lévő férfiak aránya, mint akár országos átlagban, akár az egész mezőgazdasági népesség átlagában. A legértékesebb munkaerőt az inség elűzi a faluból. A városba vándorló falusi munkás vagy osztozik a városi munkanélküli sorsával, vagy friss, töretlen munkaerejével a gyárkapu előtt lefolyó versenyben kiszorít munkahelyéről egy tősgyökeres vagy régen megtelepedett városi napszámost, vagy egyéb *tanu-*

latlan munkást. - Ez az egyik főoka annak, hogy a gazdasági javulás oly nehezen éri el a városokban a széles néprétegeket és a foglalkoztatottság jelzőszámainak minden emelkedése ellenére a népgondozással foglalkozó városi szervezeteknek még ma is annyi gondot okoz a munkanélküliség.

A városokban mások a népgondozás anyagi, erkölcsi és egészségügyi problémái, mint a faluban és mások a megoldás eszközei is. Nem kisebb azonban a városi népgondozás nemzetpolitikai jelentősége, mert semmi sem városabb, mint nemzetpolitikai szempontjából a városi népesség rovasára szembeállítani egymással a városi és falusi népességet. A társadalmi közreműködés igénybevétele és megszervezése mellett a városi hatóságoknak is vállalniuk kell ezért a népgondozás feladatait. Városaink igyekeznek is e kötelezettségnek megfelelni; mutatják ezt újabb szociális intézményeik, amelyeket nem annyira a szociális szükséglet súlyosbodása, mint inkább fokozódó felismerése hozott létre. -

Kérdés azonban, hogy a közigazgatás - akár a városban, akár a faluban - el tudja-e látni mai személyzetével a népgondozást. A kérdés kettéosztható: hivatali beállítottságánál és szakképzettségénél fogva meg tud-e felelni a mai közigazgatási tisztviselő a szociális feladatok követelményeinek? és a jelenlegi tisztviselői státus mellett meg lehet-e birkózni mennyiségileg avval a munkatöbblettel, amelyet a népgondozói feladatok szakszerű ellátása jelent?

A közigazgatási tisztviselő a még ma is élő tradíciók szerint első sorban arra van beállítva, hogy a fennálló jogszabályoknak érvényt szerezzen. Első sorban azt nézi tehát, hogy az eléje kerülő kérés teljesítésére megvan-e a jogalap és ha jogalap hiányában elutasította azt, az ügyet a tradicionális közigazgatás szelleme szerint kifogástalanul elintézte. A modern szellemtől áthatott közigazgatás felfogása szerint azonban az ügy ebben a stádiumban kezd csak igazán közigazgatási feladattá válni, mert keresni kell a lehetőségeket arra, hogy az ügyfél méltányos érdeke hogyan lenne más úton kielégíthető. Ahol jogi szempontból véget ér a közigazgatás szerepe, ott kezdődik el szociális szempontból.

Magyary Zoltán professzor szerint a modern közigazgatás jó működésének nemcsak a jogszerűség a kritériuma, hanem az eredményesség is: eredményesség abból a szempontból, hogy az emberek egészségesebbek, kevésbé szegények legyenek, sorsuk kezdjen felfelé menni és ezáltal a nemzet is erősebb, gazdagabb legyen. Ez megköveteli, hogy a közigazgatás ne merüljön ki

a jogszabályok és rendeletek végrehajtásában, hanem kezdeményez-
zen is oly teljesítményeket, amelyekre magasabb emberi, szociá-
lis, vagy nemzeti szempontból van szükség. Ez a kezdeményező
szerep szakértelmet követel, a szakértelem azonban, amire itt
szükség van, nem a jogi szakértelem.

A közigazgatásnak már ma is számos szakközege van a
jogon kívüli feladatok ellátására. A rendelkezésre álló szakem-
berek sorában azonban nem találjuk ott a szociális feladatokra
külön kiképzett szakembereket. Pedig a kormányzat is látja, hogy
e feladatok ellátása külön képességeket és ismereteket igényel;
a 193.000/1937.IX.sz. belügyminiszteri rendelet pl. kifejezetten
súlythelyez arra, hogy a vármegyékben a közjóléti ügyek köz-
ponti előadójául egy kiváló szervezőképességgel és megfelelő
jártassággal bíró tisztviselő jelöltessék ki, akit a lehetőség
szerint minden egyéb megbizástól fel kell menteni.

Ez utóbbi követelmény a valóságban csak nagyon kis
mértékben érvényesül a közigazgatási személyzet egyéb teendői-
kel való túlterheltsége miatt; ami pedig a szükséges szociális
ismereteket illeti, azok elsajátítása a közjóléti előadók egyé-
ni lelkiismeretességétől függ, anélkül, hogy erre ma intézményes
biztosítékaink lennének. Még kevésbé van azonban biztosíték
arra, hogy a megye egész területén, a járásokban, a községek-
ben mindenütt akadjanak olyan tisztviselők, akikben megvan a
szociális ügyek ellátásához szükséges lelki beállítottság és
akiknek alkalmuk volt a megfelelő szociális szaktudást auto-
didaktaként elsajátítani. Kérdésünk első részére tehát negatív
választ kell adnunk.- Nézzük a kérdés második részét: eltekint-
ve a szociális szaktudás biztosításának hiányától, győzi-e
ennyiségileg a közigazgatás jelenlegi személyzete a szociális
feladatok korszerű ellátásával járó munkát?- Hogy e kérdésre
határozott választ adhassunk, rá kell mutatnunk arra a különös
módszerre, amellyel a népgondozásnak dolgoznia kell.

Gróf Teleki F. miniszterelnök a IV. Közigazgatási To-
vábbképző Tanfolyam megnyitó ülésén tartott beszédében muta-
tott rá arra, hogy minél gazdagabb lesz a közigazgatási fel-
adatok tartalma, annál inkább tekintetbe kell venni minden egyes
ember életkörülményeit, egyéni, sajátos emberi és családi hely-
zetét; mind szükségesebbé válik tehát, hogy a közigazgatás kü-
lön-külön elmélyedjen az egyes egyének életkörülményeinek és
családi sajátosságainak vizsgálatába és tökéletesen átértse és
átérezze azokat.

A miniszterelnök e megállapítását elsősorban a szo-

ciális közigazgatás körére érvényes: egyre nő azoknak a népjóléti feladatoknak a száma, amelyek sikeres megoldásához nem elég az, hogy a közhatóságok munkaterületük általános szociális viszonyait ismerjék, hanem ezen felül egyenként, személyesen is ismerniök kell azokat, akiknél a szociális segítséget az egyéni életviszonyok teszik indokolttá. Törvényeink és rendeleteink számos szociális szolgáltatást egyéni rászorultságtól, egyéni képességektől és megbízhatóságtól tesznek függővé és elvárják a közhatóságoktól, hogy egyéni tanácsadással és utánjárással, egyéni ellenőrzéssel, egyéni erkölcsi és lelki befolyással növeljék e szolgáltatások értékét, - nem gondoskodnak azonban olyan szervekről, amelyek lehetővé tennék az egyéni életviszonyok ily messzemenő figyelembevételét. A belső adminisztratív munkával elfoglalt tisztviselő u. is képtelen az egyes ügyfél egyéni körülményeibe avval az elmélyedéssel betekinteni, amelynek meg kell előznie minden közigazgatási intézkedést.

A közigazgatás általában és a népjóléti közigazgatás különösen sokkal jobban tudna simulni az élet reális követelményeihez és így sokat nyerne hatékonyságában, ha az intézkedő tisztviselők arra hivatott, szakképzett szociális munkások útján nyernének hiteles adatokat minden olyan egyéni körülményről, amelyet mint érdemileg döntő, vagy méltánylást érdemlő momentumot intézkedéseiknél figyelembe kell venniök. A népjóléti közigazgatás területén maradvá, meg kell állapítanunk, hogy a központi kormányzat szociális intenciói nagyobb teljességgel mennének át az életbe, a helyi hatóságok és a helyi társadalom azonos anyagi áldozatok mellett is többet tudnának tenni a nép gazdasági és erkölcsi színvonalának emelésére, ha egy országosan kiépített, szakképzett szociális szervezet nemcsak elvileg, hanem gyakorlatilag is lehetővé tenné az egyéniesítő szociálpolitikát.

Egyéniesítésre van szükség minden olyan szociális szolgáltatásnál, amely nem tehető függővé oly sematikus előfeltételektől, mint pl. a hadigondozás, vagy a társadalombiztosítás járadékai. Akár az államnak, akár a helyhatóságoknak népgondozási tevékenységét nézzük, hosszú sorát találjuk az oly intézményeknek és akcióknak, amelyek az egyénileg megvizsgált rászorultság alapján nyújtják és az egyéni rászorultság mérve és jellege szerint variálják szolgáltatásaikat. Egyénileg kell pl. kijelölni a közsegélyre szorulókat, akár egyoldalú segélyezésben részesülnek, akár ellenszolgáltatáshoz, visszatérítési vagy törlesztési kötelezettséghez fűzzük támogatásunkat; egyéni-

leg kell eldönteni azt is, hogy kivel szemben indokolt a szociális segítség előbbi vagy utóbbi módszere, vagy pedig a két módszernek a segélyezett elláttatlansága és teljesítőképessége szerint megszabott kombinációja. - Az egyéni életviszonyok mérlegelésével dönthetjük csak el, hogy kik részesítendők ingyenes, vagy kedvezményes egészségügyi szolgáltatásokban, amennyiben azokra a társadalombiztosítási tagság nem ad jogigényt. Addig, amíg szükség van étkezési, felruházási, tej- és cukor akciókra, egyénileg kell kijelölni az azokban részesítendőket, ha az e célra szánt központi pénzeket a tényleges szükségletnek megfelelően akarjuk elosztani az egyes vidékek között és el akarjuk kerülni, hogy feltétlenül rászoruló kimaradjanak az akcióból, illetéktelenek pedig bekerüljenek. Az anyagi vagy erkölcsi okokból elhagyottá nyilvánítandó és a menhely kötelékébe felveendő gyermekek, valamint azok a nevelőszülők, akikhez menhelyi gyermekek kihelyezhetők, szintén csak az érdekelt családok egész életvitelére kiterjedő egyenkénti vizsgálat után jelölhetők ki. A lakótelepekre, kedvezményes bérű kislakásokba költöztetendő családok kiválasztásánál is gondos figyelemmel kell lenni a jelentkezők egyéni helyzetére, - nemcsak a rászorultság elbírálásánál, hanem abból abból a szempontból is, hogy a család egészségügyileg és erkölcsileg nem veszélyeztet-e a lakótelep életét. - Tömeges munkanélküliség esetén, ha nagyobb a szükségmunkákra jelentkező, mint a felvehető munkások száma, egyénileg kell kijelölni a legjobban rászorulókat és az egy-egy családfőnek a rászorultság arányában biztosítandó munkanapok számát.

Még messzebbmenő egyéniesítésre van szükség azoknak az intencióknak érvényesítésénél, amelyeket a 198.000/1937.IX. sz. bm-i rendelet fejez ki a törvényhatóságok népjóléti tevékenységével kapcsolatban. A rendelet értelmében megszervezendő törvényhatósági közjóléti alapnak egyebek között az a rendeltetése, hogy egyéni életlehetőségeket és munkaalkalmakat teremtsen a háziipari tevékenység előmozdításával és gazdasági mellékágak meghonosításával, amely célból elesett existenciák talpraállítására kamatmentes kölcsönt is folyósíthat. Azon gyakorlati sikerek után, amelyeket a segélyezés ez új módszereinek kezdeményezője, Esztergár Lajos pécsi polgármester már eddig is felmutatott, elvileg el kell itélnünk minden olyan szociális munkatervet, amely nem igyekszik a munkaképes családok megsegítését fokozatosan ebbe a produktív irányba állítani. A Belügyminiszter ur külön felhívta a törvényhatóságok vezetőinek figyelmét az Esztergár-féle módszerekre, amelyek

alkalmazásával az inségenyhítésen messze túlmenő célokat tűzhet maga elé a szociális munka, különösen a mezőgazdasági népesség körében. Fokozatosan emelve a szolgáltatások értékét azoknál, akik törlesztési kötelezettségüknek pontosan megfelelnek, annyira megerősítheti a falusi kis-ember anyagi helyzetét, hogy további emelkedésének elősegítése már nem szociálpolitikai, hanem gazdaságpolitikai feladattá válik, mert tárgyi garanciákat tud nyújtani, hogy a közülettől nyert támogatás ellenértékét a megállapított feltételek mellett visszatéríti.

Az inséges helyzetben lévő és abból kiemelkedni kezdő kisembernél azonban személyi garanciákat kell keresni arra, hogy a segélyeszközöket nem vonja el termelői rendeltetésüktől, hogy gazdaságosan és észszerűen használja fel azokat, hogy betartja a törlesztés előírt feltételeit. E személyi garanciákat csak a segélyezendők egyéni kiválasztása, a segély mérvének és módjának egyéniségükhöz szabott megválasztása és felhasználásának egyéni ellenőrzése útján lehet megtalálni; addig pedig, amíg az első érezhető eredmények mutatkoznak a családi jólét emelkedésében, egyéni, utánjáró gondozással kell az inséges családot a kezdet nehézségein átsegíteni. Ily egyéni kiválasztás, ellenőrzés, tanácsadás és gondozás nélkül az egész akció zátonyra fut, - az egyéni kezeléssel járó külső és belső munkák elvégzéséhez azonban megfelelő szervezetre, önkéntes társadalmi munkakerők irányított és ellenőrzött részvételére és kellő számú szakképzett, hivatásos munkaerőre van szükség. A közigazgatásnak jelenlegi személyzete nemcsak nincs kiképezve ezekre a feladatokra, hanem az egyéniesítő módszerek követelte munkatöbblettel mennyiségileg sem tudhat megbirkózni. Melyik városi tisztviselő vagy falusi jegyző győzné ma pl. azt, hogy családról családra járva, a családi adottságok szociográfiai hűséggel való számbavétele mellett mindenütt megítélje a legmegfelelőbb szociális segítséget, vagy hogy az önkéntes munkára vállalkozók közül kiválassza az erre alkalmas elemeket, betanítsa őket, állandó figyelemmel kíséresse, irányítsa, ellenőrizze működésüket, - általában oly rendszeresen foglalkozzék velük, hogy közreműködésük komoly és megbízható segítséget jelentsen? Ma erre nem ér rá senki a faluban és legtöbbször városban sem. A szociális közszolgáltatások egy egész sorát ezért ma sematikusán, önkényesen, találmányra nyújtják. Pedig a rosszul alkalmazott szociális segély nemcsak anyagi veszteség, hanem erkölcsileg is destruál! Ebben a szociális munkát individualizáló szervek hiányában látjuk egyik főokát annak, amire bevezetőleg hivatkoztunk, hogy nincs meg a kellő arány a szociális célok érdekében hozott áldo-

zatok és eredmények között.

De a szociális teherviselés kérdése sincs ma megnyugtatóan megoldva. A népgondozás feladatai ma már annyira megso- kasodtak, hogy az ellátásukkal járó anyagi terhek nem hárithatók kizárólag az egyes községekre: minél szegényebb egy község, annál nagyobb a szociális szükséglete, viszont annál kevesebb helyi segélyeszközt tud előteremteni. Elkerülhetetlen ezért a népgondozással járó terhek helyközi kiegyenlítése. A 198.000/IX. számú belügyminiszteri rendelet nagy lépést tesz e kiegyenlítés felé a törvényhatósági közjóléti alap létesítésével, amelynek bevételeit részben a törvényhatóság, részben a törvényhatóság területén fekvő nagyobb községek részéről e célra megszavazott és költségvetésükbe beállított segélyek adják. E megyei keretekben történő teherkiegyenlítés mellett a törvényhatósági közjóléti alapoknak a rendeletben kilátásba helyezett állami támogatása egy további lépés a teherkiegyenlítésnek szélesebb, országos keretek között megvalósuló kiterjesztése felé.

E teherkiegyenlítés révén a községi önsegély elve párhuzamosan érvényesül a megye, illetve az ország egész lakossága között fennálló szolidaritás elvével. E rendszer mellett azonban a helyi érdeken túlmenő megyei és országos érdekeket érint, hogy a helyszínen, az egyes községekben hogyan mérik fel a feltétlenül fedezendő szociális szükségletet, tehát hogyan biztosítják azt, hogy minden község a tényleg fennálló rászorultság arányában részesedjék a közös alapból. A helyes arány csak úgy állapítható meg, ha a szükséglet felmérése minden községben helyes, ha tehát a községek felett álló helyhatóságnak megbízható alapja van az összehasonlításra.-

Rendelkeznek-e ma a helyhatóságok avval a rendszeres tényismerettel, amely lehetővé teszi községeik szociális szükségletének ezt az összehasonlító megítélését? Magyary Zoltán írja a tatabányai járásról, hogy a helyhatóság tényállás-ismerete rendszerint pusztán empirikus és lokális, nem pedig rendszeres és összehasonlító. Ami a szociális szükséglet tényálladékainak ismeretét illeti, a tapasztalatok bizvást általánosíthatók minden olyan közigazgatási területen, ahol a szociális munka szervezete nincs kiépítve. Mert a szociális szükséglet rendszeresen csak a rendszeres szociális munka közben ismerhető meg és mérhető fel. "Az a tapasztalatitájékozottság, amellyel mindenki a saját környezetére vonatkozólag bír, sokszor szubjektív, sokszor hézagos és mindig töredékes"- állapítja meg Magyary professzor. Fokozottan áll ez a szociális tájékozottságra. Észlelő szervek hiányában a szociális helyzet megítélése csak össz-

benyomáson, vagy ^{oly} /~~izolált~~ tapasztalatok általánosításán alapulhat, amelyekre nem a szociális szükséglet felmérése, hanem egyéb célok vagy érdekek adtak alkalmat. Az egyéni beállítottságon kívül ezek az érdekek is belejátszanak abba, hogy az ily alkalmi tapasztalatok közül mit, milyen kézséggel és körültekintéssel általánosítanak. Szociális helyzetjelentésekben sokszor bántóan tultengenek a konkrét adatok rovására a bizonytalan összbenyomáson alapuló vélemények és az elhamarkodott általánosítások. Jobb híján mégis ezek segítségével kell az egyes községek szükségletét összemérni és a közös megyei és országos alapokat szétosztani közöttük. A közigazgatás tehát mai, másfelé elfoglalt személyzetével nemcsak tartalmilag nem tudja a népgondozás feladatait hatékonyan ellátni, hanem e feladatok terjedelmét, a szociális szükséglet nagyságát sem képes családról-családra és így községről-községre avval a pontossággal megállapítani, amelyet a segélyforrások gazdaságos kihasználása és a népgondozói munka anyagi és erkölcsi sikerének biztosítása megkövetel. Megnyugtató megoldást e fontos kérdésben csak az országos szociális státus megszervezése hozhat, amelynek egyik feladata lesz, hogy egységes szempontok ^{az/} szerint állítsa össze minden község szociális helyzetképét és /~~az~~ azokban beálló változásokat egységes szempontok szerint rendszeresen nyilvántartsa.-

A szociális munkások országos státusának megszervezésével nem akarjuk az önkéntes társadalmi erőknél bekapcsolódását a népjóléti törekvésekbe feleslegessé tenni,- ellenkezőleg az a meggyőződésünk, hogy a társadalmi közreműködés csak egy szakképzett, hivatásos szociális státus fennállása esetén válhatik oly erőforrássá, amely komoly segítséget jelent a közhatósági népjóléti munkának és a szociálpolitikai törekvéseknek általában.

A társadalom kétféleképpen segítheti elő a közhatóságok népjóléti törekvéseit: az anyagi terhek és a munkaterhek egy részének elvállalásával. Amíg azelőtt főleg a társadalom anyagi hozzájárulásán volt a hangsúly - abban az arányban, amelyben a karitativ segélyezés tudatos szociális munkába megy át, az anyagi áldozatok mellett mindinkább kezdik értékelni a társadalom munkával való aktív közreműködését is a népjóléti feladatok megoldásában.

A társadalom munkavállalási kézségét örömmel kell üdvözölnünk és az egyéni és tömeghatás minden pszichológiai eszközét igénybe kell vennünk, hogy a közérdeklődést felébresszük és fejlesszük a népjóléti gondozás munkaproblémáival

szemben, az egyéniesítő szociális munka feladatait az önkéntes társadalmi erők közreműködése nélkül lehetetlen ellátni. Amint nem felel meg a modern követelményeknek az a rendszer, amely a szociális gondozást egészen az önkéntes erőkre bizza, éppen oly élettelenül állna szemben e feladattal egy tisztán hatósági apparátus. A népjóléti munka terén mindenütt a hatósági és társadalmi kooperáció irányzata érvényesül. Németországban a tisztán társadalmi erőkre támaszkodó elberfeldi rendszer a feladatok súlyosbodásának és elmulasztásának arányában mindinkább átadta a teret a hatósági és önkéntes munkaerőket egyesítő strassburgi rendszernek, és nem véletlen, hogy Anglia, ahol a társadalmi tevékenységnek hagyományos multja van, egyuttal a legrégebb szociális törvényalkotásokra tekint vissza.

Ujabb rendeleteink a hatósági és társadalmi kooperáció szükségét erősen hangsúlyozzák és már kifejezetten számítanak a társadalomnak nemcsak anyagi, hanem munka útján való közreműködésére is. Így a zöldkeresztes gyermekétkeztetés és tejkészítés lebonyolítását szabályozó belügyminiszteri rendeletek a rászorultság megállapítására, a gyermekek tejfogyasztásának felügyeletére, az akcióval kapcsolatos írásbeli munkák elvégzésére ajánlják az önkéntes munkaerők közreműködésének megnyerését.

A belügyminiszteriumnak a "Magyar a Magyarért" mozgalomból kinőtt szociális szervezete kezdte először rendszeresen kipróbálni, hogy az ilyen ad hoc igénybevételén túlmezőleg milyen lehetőségek vannak a társadalmi elemek állandó, programszerű foglalkoztatására népjóléti feladatokban. - A mozgalom mindjárt megalakulása után hatósági és társadalmi tagokból álló munkaközösségeket kezdett szervezni a működési területén fekvő községekben, avval az elgondolással, hogy saját szakképzett munkatársainak irányítása és ellenőrzése mellett a munkaközösségekre bizza a helyi szociális feladatokból annyit, amennyit a tagok teljesítőképesége és szellemi színvonala elbir.

A szervezet munkatársainak beszámolója szerint már eddig is számos olyan feladatot sikerült kijelölni, amelyekre általában szívesen vállalkoznak a munkaközösségek tagjai. Ilyenek pl. a környezettanulmányok felvételre, időszakos családlátogatások, az utánjáró gondozás egyes konkrét megadott teendőinek ellátása, társadalmi gyűjtések rendezése, hatósági étkeztetési és felruházási akciók kiegészítése, munkaképtelenek, elaggottak, nyomorékok rendszeres ellátásának megszervezése, közérdekű intézmények - bölcsődék, napközi otthonok, népkonyvák - vezetése vagy felügyelete, háztartási, főző és varró tanfolyamok ren-

dezése stb. Egyes helyeken már a Zöld-Kereszt és a Stefánia szervezett társadalmi hátvédjévé kezdenek válni a munkaközösségek. Megszervezik a szomszédasszociációt terhes és gyermekágyas nők háztartási és házkörüli teendőinek ellátására, vándor csecsemőkelengyék-készítőkészítők és gondoskodnak azok karbantartásáról, megszervezik a faluban az anyatej-akciót, messziről bejáró iskolás gyermekek ebédletetését, a szegényalapon gyógyszerhez nem jutó szegények gyógyszerellátását stb.

A beszámolókból az is kitűnik, hogy a munkaközösségek szociális teljesítőképessége helyenként nagyon különböző és így községről-községre kell megítélni, hogy mit és mennyit lehet rájuk bízni a feltétlenül ellátandó szociális feladatok közül. A teljesítőképesség jelenlegi fokát azonban nem szabad állandó adottságként elfogadni, mert a munkaközösség fejlődőképes, ha szakavatott irányítás alatt áll, de kellő irányítás hiányában vissza is fejlődhetik. Nem várhatjuk a munkaközösségtől, hogy mindjárt kezdetben önmaga lássa meg a szociális feladatokat, hogy önmaga adjon magának munkaprogramot. A feladatok/^{at}/hívatasos szociális munkásnak kell kijelölni, helyesebben ajánlani úgy az egész munkaközösség, mint az egyes tagok számára. Az egyes munkaközösségi tag kitartása jórészt azon fordul meg, hogy mennyiben sikerül oly világosan körvonalazott, konkrét teendőket bízni rá, amelyekhez kedvet érez és amelyek teljesítése megadja neki azt a lelkielégtételt, hogy érdemleges munkát végez.

Az önkéntes szociális munka legnagyobb veszedelem az elkedvetlenedés. Ezért kell kedvére való, egyéniségéhez szabott feladatokat adni minden önkéntes munkásnak és állandóan támogatni, tanácsokkal ellátni a végrehajtásban. A társadalmi közreműködést csak ily szakszerű irányítás mellett lehet megóvni az elsekélyesedéstől. Ott, ahol a társadalmi erők utólag gyengékné bizonyulnak a törvényezett feladatokra, a kooperáló hatóságoknak kell felkarolni és továbbvinni az egyébként életképes társadalmi kezdeményezést, mert a kudarc elkedvetlenít, és a már meghozott áldozatok kárba vesznek. A gyakorlati munka folyamán, gyűléseken és megbeszéléseken állandóan fejleszteni kell az önkéntes munkások szociális látókörét, hogy meglássák a helyi jelentőségű bajokon túl a távolabb eső problémákat is. Anyagi áldozatokat ma még elsősorban csak helyi célokra hajlandók hozni a munkaközösségek. Azonban a társadalmi segélyforrásokra is áll az, ami a hatóságokra: minél nagyobb a helyi szociális szükséglet, annál kisebb szükségképpen a helyileg megszereshető fedezet. Ezért odáig kell fejleszteni a munkaközösségek szociális megértését, hogy a gyűjtött anyagi eszközöket -

legalább részben - egy közös alapnak, pl. a vármegyei közjóléti alapnak engedjék át, és így közreműködjenek az egész vármegye szociális problémáinak megoldásában.

Ha ezek szerint a társadalomnak a népgondozásban való részvétele csak következetes hatósági támogatás és irányítás mellett válhatik hatékony erővé, a hatósági népgondozás a maga részéről szintén hatástalan marad a társadalom közreműködése nélkül. Társadalmi, szomszédsági segítség nélkül a népgondozás nem tud úgy bekapcsolódni a gondozásra szoruló napi életébe, hogy ott alakító, fejlesztő erővé váljék. A helyszínen a napi feladatok jelentékeny részét még a javasolt szociális státus teljes kiépítése mellett is önkéntes munkásoknak kell ellátni, akikkel szemben az előbb jelzett irányító és ellenőrző szerepet a szociális státusba tartozó munkaerők, első fokon azok gyakorolják, akik a helyszíni munkához legközelebb eső tagozatban, a községek egy sorát magukban foglaló népjóléti körzetekben dolgoznak.

II.

Az országos szociális státus tagozata és feladatkörei.

Az országos szociális státus tagjai javaslatunk szerint részben a községek bizonyos számát összefoglaló népjóléti körzetekben, részben a körzeti munkát összefoglaló járási központokban és az egész törvényhatóság területén folyó munkát irányító vármegyei központokban dolgoznának, Megyei és törvényhatósági városokban a lakosság létszámának arányában szintén megfelelő szociális munkás nyerne beosztást. Az egész szervezet élén egy országos központi szerv állana Budapesten, amely közvetlenül a belügyminisztérium szociális államtitkárának lenne alárendelve.

Részletesebb jellemzésre főleg a legalsó tagozatban, a lakossággal legközvetlenebb kapcsolatot tartó népjóléti körzetekben folyó munka szorul, mert a felsőbb tagozatok feladatainak jelentékeny részét eleve meghatározza az a rendeltetésük, hogy ellenőrizzék az alájuk rendelt szerveket és egységes szempontok szerint irányítsák működésüket.

Az önkormányzati testületek népjóléti tevékenységét törvény nem határozza meg kimerítően, az e tárgyban kiadott kormányrendeletek is inkább csak kereteket, irányelveket, intenciókat jelölnek meg, a helyi hatóságokra bízva a részletek kialakítását. Általános érvényességgel nem sorolhatók fel ennélfogva azok a konkrét feladatok, amelyeket a népjóléti kör-

zetekben dolgozó szociális munkásoknak el kell látniok. E feladatok részleteikben a helyi közigazgatás szociális munkaterve szerint helyileg változnak. Ezért csak azokat a nagy feladatköröket tudjuk kijelölni, amelyek szükségképpen adódnak a népgondozói munka általános célkitűzéseiből és módszerbeli sajátosságaiból.

I. A hatósági közsegélyezés megszervezése és lebonyolítása. A közsegélyt kérő család helyzetképének megrajzolása környezettanulmány alapján. A család egyéni helyzetének megfelelő segélyjavaslatok kidolgozása, azok elfogadtatása és keresztülvitele az összes illetékes fórumokon. A család erkölcsi és lelki befolyásolása, gyakorlati irányítása, aktív közreműködésének biztosítása a segélyezési terv keresztülvitelében. A segélyreszorultság rendszeres ellenőrzése, a segélyezés hatásainak, a segélyezett család életmódjának megfigyelése időszakos családlátogatások alapján.- A közsegélyezés belső adminisztrációja, a folyósított segélyek feljegyzése, a segélyezettek nyilvántartása munkaképességük foka szerint. A munkaképtelenek természetbeni segélyezésének megszervezése és technikai keresztülvitelének ellenőrzése. A városokban folyó szükségmunkára felvehető munkaképes segélyezettek kijelölése, munkahelyek és munkanemek közötti elosztása, az egy-egy segélyezettnek juttatható munkanapok számának egyénenkénti meghatározása a családi viszonyok és a rászorultság mérvének figyelembevételével.

II. Termelőkeny segélynyújtási akciók szervezése. A helyi természeti, gazdasági, szállítási és értékesítési viszonyoknak, a lakosság hajlamainak és szokásainak megfelelő produktív segélylehetőségek felkutatása; a produktív segélynyújtás tervének, kereteinek és költségvetésének a gazdasági felügyelő, az iparfelügyelő és a helyi szakemberek bevonásával való felállítása; az akcióba bevonandó családok kijelölése, az egy-egy családnak juttatandó produktív segély nemének, felhasználási módjának és törlesztési feltételeinek meghatározása a család gazdasági teljesítőképességének mérlegelésével; a családok ellenőrzése és irányítása a segélyeszközök célszerű és gazdaságos felhasználásában.

III. Együttműködés a közegészségügyi hatóságokkal és egészségvédelmi szervekkel. A szociális segítség egészségügyi feltételeinek és az egészségügyi segítség szociális feltételeinek kölcsönös biztosítása; kölcsönös adatszolgáltatás az egyes családokról vezetett szociális és egészségügyi nyilvántartások egybevetése útján; a hatósági orvos figyelmének felhívása a családlátogatások alkalmával észlelt egészségügyi anomáliákra; a társadalmi erők megszervezése kölcsönös egészségügyi segély-

nyújtásra; a gondozott családok egészségügyi magatartásának megfigyelése és befolyásolása az egészséges életmód elemi szabályainak, a betegségekkel szemben való preventív védekezés módszereinek, a fertőzés és ragály útjainak, a betegekkel való bánásmódnak családról-családra való ismertetése és dokumentálás útján; küzdelem a kuruzslás és az egészségügyi babonák ellen; az egészségvédelem szerveinek népszerűsítése.

IV. Társadalmi munkaközösségek szervezése és irányítása.

A társadalmi segítőerők megnyerése a népjóléti törekvések számára; egymással és a hatóságokkal való összeműködésük megszervezése; az önkéntes munkaerők bevezetése a szociális gondozás módszereibe, működésük ellenőrzése és irányítása; közvélemény teremtése a szükségesnek mutatkozó szociális intézmények, intézkedések, törvények és rendeletek mellett egyéni meggyőzés és propaganda útján; a szociális érdeklődés és megértés fejlesztése, a szolidaritás szellemének ápolása, a szociális tudás népszerűsítése.

V. Adatszolgáltatás, javaslat- és jelentéstétel.

Közigazgatási intézkedések alapjául szolgáló szenélyi és családi adatok megállapítása és jelentése; hatósági felszólításra adatszolgáltatás községek és járások szociális viszonyainak megítéléséhez, egy-egy szociális intézmény szükségességének elbírálásához és méreteinek megállapításához; javaslattétel a munkáközben felismert tipikus, nagyobb gyakorisággal előforduló, irónyményes segítséget igénylő szociális bajok elhárítására; időszaki működési és helyzetjelentés a felsőbb hatóságok részére, rendkívüli jelentések a helyhatósági vagy állami szervek utasítására.

VI. Adatgyűjtés és adatfeldolgozás, szociális kutatás, szociális helyzetképek felvételé.

A munka közben nyert tapasztalati adatok rendszeres gyűjtése, kimerítő vagy reprezentatív statisztikai feldolgozása, a munkaterület szociális helyzetképek összeállítása, rendszeres megújítása és elmélyítése.-

A felsorolt alcimek természetesen/nem kimerítőek, hanem csak jellemzőek az egyes feladatkörökre.- Nyilvánvaló, hogy a népjóléti körzetek a sokfelé ágazó munkája ellenőrzésre, egységes szempontok szerinti irányításra és felsőbb fórumok részéről való hokozatos összefogásra szorul, ha az ország népgondozási politikáját rem akarjuk a legkülönbözőbb helyi befolyások önkéntes közszolgálatául. Ez a feladat a járási és megyei szervekre, valamint a belügyminiszteriumban lévő országos központra hárul.

A közigazgatás súlypontjának átállítódása a végrehajtásról a kezdeményezésre, a jogalkalmazásról az eredményesség felmutatására különös jelentőséggel bír a népjóléti feladatok terén; legelőször - ha nem is teljes tudatossággal és következetességgel - a közigazgatásnak ezen a területén kezdett ez az új irányzat érvényesülni. Természetes, hogy a népjóléti körzetek felett álló szervezeteknek ellenőrző és irányító funkciójukat szintén ennek az irányzatnak szellemében kell gyakorolniuk. Az ellenőrzés nem szorítkozhatik a rendelkezések betartásának és a konkrét parancsok végrehajtásának számonkérésére, hanem vizsgálnia kell az alárendelt szervezetek működését abból a szempontból is, hogy mit tettek saját kezdeményezéseikre a szociális bajok leküzdése érdekében és a szociális szükségletek fokozódó kielégítettségében mennyiben tükröződik működésük eredményessége. Az irányításban viszont arra kell törekedni, hogy a szociális munka helyesnek felismert elvei általánosan érvényesüljenek, anélkül azonban, hogy merev szabályok és szemantikusi előírások megkötésével a helyi szervezetek kezdeményező készségét.

Az ellenőrzés és irányítás ily módon való gyakorlása szorosabb, sűrűbb, állandóbb kontaktust igényel az alárendelt szervezetekkel, mint a funkcióknak pusztán a végrehajtás irányítására és szabályok ellenőrzésére való korlátozása. A felettes szervezetek felelőssége és munkaterhe megnagyobbodik ezzel, de megnő egyúttal jelentőségük is a szervezet életében.

Az ellenőrzésen és irányításon kívül a felettes szervezet látják el még mindazon feladatokat, amelyek felettes jellegük szükségképeni velejárói: elintézik a több népjóléti körzetet, vagy járást közösen érintő ügyeket, ellátják a közös intézmények adminisztrálását, megállapítják a közös alapokból való részesezés arányát, elbírálják az alsóbb szervezetek ellen beadott panaszokat, megszervezik a produktív segély keretében létesített, illetve segélyezett háziipari üzemek és magángazdaságok termékeinek értékesítését és nyersanyag-beszerzését, tervgazdasági szempontokat visznek bele a segélyezett termelésnek irányításába járási és megyei viszonylatban, sőt fokozatosan több megyére ki terjedőleg is stb.

Az országos központ mindezen funkcióknak legfelsőbb fokon való gyakorlása mellett ellátja az összes személyzeti ügyeket, irányítja a szakképzést és a már működő személyzet állandó továbbképzését; gyűjti és feldolgozza a szervezet működésének adatait; az egyes községek, járások és megyék szociális viszonyairól beérkező helyzetképeket országosan egyesíti;

előkészíti a népjóléti és népgondozói ügyekben kiadandó kormányrendeleteket; szellemi közvetítő szerepet tölt be a szervezet tagjai között, gondoskodva arról, hogy az egyes helyeken bevált módszerek és szerencsés kezdeményezések köztudomásúvá váljanak és így a helyi eredmények a lehetőségekhez képest általánosuljanak. Az országos központnak kell kialakítani az egységes testületi szellemet, ebrentartani és fejleszteni a szervezet tagjainak hivatástudatát, a szociális munkás fokozott felelősségérzetét feladataival, a reábizott nagy emberi és közösségi érdekekkel szemben. - Az országos központ az a legfőbb erkölcsi fórum a szervezet életében, amely tagjainak magatartását nemcsak az írott fegyelmi szabályok alapján bírálja el, hanem öröködi a testületi szellem magasabb, szabályokban ki nem fejezhető parancsainak és tilalmainak betartása és az egész szervezet erkölcsi tekintélyének integritása felett. - A több kormányhatóság összeműködését igénylő szociális feladatokban az országos központ közvetít; képviseli a szervezet más hatóságok, intézmények, testületek és az ország nyilvánossága előtt; propagandát indít a kormányzat szociális törekvéseinek népszerűsítésére, a társadalomnak a népjóléti munkába való bekapcsolódására és országos visszhangot ad az e téren elért helyi eredményeknek; munkaközösségeket létesít szakigazgatási szervek, érdekképviselések és tudományos intézetek között szociális kezdeményezések előkészítésére, meghozott intézkedések gyakorlati hatásainak lemérésére, helyi szociális anomáliák okainak és elhárításuk eszközeinek tanulmányozására, és megfelelő előírásokat dolgoz ki helyi szervei számára e munkák helyszíni végrehajtásában való közreműködésre.

E feladatok ellátására a központi vezetőkön kívül a szervezet munkáját gyakorlatilag ismerő és kellő elméleti képzettséggel is rendelkező előadókra van szükség, akik az erre alkalmas külső munkások közül lennének kiválasztandók. A központba beosztandó előadók száma a szervezet kiépítésének arányában a szükséghez képest emelkednék. -

III.

A szociális státus kiépítése, személyzete és költségvetése.

A szociális státus teljes kiépítésének nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy a főiskolai jellegű szociális szakképzés Magyarországon is megvalósuljon. Addig, amíg egy ily főiskola nem bocsát ki kellő számban szakképzett hallgatókat, a státus

csak olyan munkaerőkkel fejleszthető, akik külföldön, vagy főiskolai jelleggel nem bíró hazai tanfolyamonokon szereztek szak-képzettséget, vagy akiknek szociális tudását és rátermettségét hosszabb gyakorlat igazolja. Elvileg azonban a felállítandó országos státusba való felvételnek főiskolai végzettség az előfeltétele és mihelyt a szociális főiskola megindul, a gyakorlatban bevált alacsonyabb végzettségű munkaerőknek kötelességévé tételük, hogy a gyakorlati tanulmányi idő alól való felmentés mellett magánhallgatókként beiratkozzanak és az elméleti tantárgyakból levizsgázzanak.

Ahhoz, hogy a javasolt szociális státust országosan kiépítsük, összesen 650 munkaerőre van szükség. Ehhez a számhoz a következőképen jutottunk el:

Törvényhatósági jogú és megyei városokban átlag 30.000 lakásra, a vármegyékben pedig átlag 20 községre számítottunk egy-egy munkaerőt, azaz egy-egy népjóléti körzet községeinek átlag-számát 20-ban állapítottuk meg. Ezeket az átlagokat részben Budapest székesfőváros, részben a volt "Magyar a Magyarért" mozgalom, illetve az abból kinőtt belügyminiszteriumi szociális szervezet népgondozói gyakorlatának tapasztalatai alapján fogadtuk el. A munkaerők tényleges beosztása alkalmával természetesen az átlagok nem tarthatók be mereven. A városok létszáma és a vármegyék községeinek száma legtöbbször nem osztható maradéktalanul az alapulvett átlag-számokkal, amelyeket csak támpontoknak kell tekinteni és a státus fokozatos kiépítésekor városról-városra és községről-községre külön-külön kell megítélni, hogy az átlagtól felfelé vagy lefelé menő eltérést tesznek-e indokolttá a helyi szociális viszonyok.

E támpontok alapján a teljesen kiépített országos szociális státusban így oszlanának meg a munkahelyek:

Országos központ / egy vezető és 4 beosztott előadó/	5	
Thj. városok /Budapest nélkül/	80	"
Megyei városok	81	"
Vármegyei központok	32	"
Járásai központok	188	"
Népjóléti körzetek	264	"
Összesen:	650	munkahely.

Megjegyzendő, hogy azok a járások, amelyekben a községek száma nem éri el, vagy alig haladja meg a huszat, tervezetünk szerint nem osztandók fel népjóléti körzetekre; kivételt ez alól csak azok a járások képeznek, ahol kivételesen nagy lélekszámú községek is vannak.

A státus a szakképzett munkaerők már említett hiánya folytán csak fokozatosan építhető ki. A kiépités menetét a rendelkezésre álló munkaerők szabják meg. Az 1941-ik évben rendelkezésre áll 60 szakképzett munkaerő a m.kir. belügyminiszterium szociális szervezetéből, akik már jelenleg is végzik a Felvidéken és a Kárpátalján azt a munkát, amely javaslatunk értelmében országosan volna kiépitendő. - Rendelkezésre állnak továbbá 1941-ben azok a hallgatók, akik ez évben fogják elvégezni a Magyar Vöröskereszt Egylet szociális osztálya által belügyminiszteri megbízás alapján rendezett szociális tanfolyamot. A tanfolyam résztvevőinek száma: 32. Végül szükség esetén kivételesen alkalmazható volna néhány olyan munkaerő is, aki oklevelet szerzett a közgazdasági egyetemen, vagy valamelyik mezőgazdasági főiskolán, vagy valamely más testületnél végzett eredményes szociális munkát.

A felsorolt munkaerőkkel töltendő be 1941-ben a m.kir. belügyminisztérium szociális szervezetében időközben megüresedő munkahelyek, valamint az a 14 új munkahely, amely az 1941-es költségvetési előirányzatba már felvétetett. A 14 új munkaerő azokban a vármegyékben fog beosztást nyerni, amelyek területe részben a trianoni, részben a visszacsatolt országrészekre esik és amelyekben - mint bevezetőleg már említettük - erősen sürgetik a m.kir. belügyminisztérium szociális szervezetének kiterjesztését a trianoni megyerészekre.

Ha a szociális főiskola ebben az évben megvalósul, csak az 1943. év második felében fog végzett növendékeket kibocsátani. Ehhez képest 1942-ben az országos szociális státus továbbépítése szünetel, legfeljebb a megüresedő munkahelyek tölthetők be ismét kivételesen az előbb felsorolt oklevelek valamelyikével rendelkező, vagy kiváló gyakorlati szociális munkát igazoló munkaerőkkel.

1943. év második felétől kezdve a szociális főiskolának a folyó évben való megindulása esetén évenként kb. 80 szakképzett munkaerő fog rendelkezésre állni a kilépők pótlására és a státus továbbfejlesztésére. A 650 munkaerőt igénylő teljes státus kiépitése tehát a kiképzés ezen menete mellett tíz esztendőre igényel, vagyis 1950-ben nyer befejezést.

A jelenlegi m.kir. belügyminisztérium szociális szervezetének átveendő tagjai, valamint a más testületekből átlépő, szociális gyakorlattal bíró munkaerők a szociális munkában elvégzett szolgálati éveik száma és a betöltött munkakör jelentősége alapján osztatnának be az egyes fizetési osztályokba. Ki nevezési okiratukban fel kell lenniük szólítandók, hogy a szociális

főiskolai oklevelet megállapított határidőn belül szerazzók meg, illetve azok, akiknek közgazdaságtudományi, vagy mezőgazdasági akadémiai oklevelük van, egy szakbizottság által megállapítandó különbözeti vizsgát tegyenek le.

A most folyó vöröskeresztes szociális tanfolyan hallgatói, valamint a közgazdaságtudományi, vagy mezőgazdasági akadémiai oklevéllel esetleg felveendő munkaerők, amennyiben szociális munkával eltöltött szolgálati idejük nincs, gyakornokokként volnának felveendők és megfelelő üresedés esetén a XI. fizetési osztályba, amennyiben pedig időközben a felállítandó szociális főiskola elméleti tantárgyaiból, illetve az egyéb főiskolai oklevéllel bírók részére előírt különbözeti tantárgyakból levizsgáztak, a X. fizetési osztályba lépnének elő. Végelegesítésük az előírt vizsgák leteltétől volna függővé teendő és a szociális főiskolai képzettség megszerzése előtt elő nem léphetnének. - A meginduló szociális főiskoláról három év múlva kikerülő hallgatóknak szintén gyakornokokként volnának felveendők, megfelelő szolgálat és üresedés esetén pedig főiskolai végzettségüknek megfelelően a X. fizetési osztályba lépnének elő. - A további előmenetelre nézve az állami főiskolai státusba sorozott tisztviselőkre érvényes szabályok volnának irányadók.

A státus személyi kiadásaira az 1941-ik évben 345.000 pengő előirányzását javasoljuk. Ebből az összegből kell fedezetet nyernie a n. kir. belügyminiszterium szociális szervezetéből átveendő 60 munkaerő fizetésének, lakbérének és utiátalányának és az 1941-re tervezett 14 új munkahelyet betöltő munkaerő fizetésének. Ezeket az új munkahelyeket, valamint az év folyamán megüresedő munkahelyeket - mint említettük - részben a most folyó **vöröskeresztes** szociális tanfolyan hallgatóival, részben a közgazdasági egyetem vagy a mezőgazdasági akadémiaák végzett hallgatóival, tehát olyanokkal tölthetjük be, akik szociális munkát még nem végeztek. Lehetséges azonban, hogy olyan munkaerők is jelentkeznek ezekre az állásokra, akiknek már hosszabb és érdemleges szociális gyakorlatuk van akár az államnál vagy helyhatóságoknál, akár valamely társadalmi szervezetnél. Tekintve hogy a felállítandó státusnak nagy szüksége lesz gyakorlott munkaerőkre, indokolt figyelembe venni az oly jelentkezőket, akiknek használhatóságát eddigi működésük kétségtelenül igazolja és indokolt az is, hogy felvételük esetén a szolgálati idejüknek megfelelő fizetési osztályba nyerjenek beosztást.

Minthogy ezek alapján nem határozható meg előre, hogy az 1941-ik évben melyik fizetési osztályba kell besorozni a 14 új állásra és az év folyamán megüresedő állásokra kinevezendőket, úgy állapítottuk meg a nevezett évre javasolt személyi kiadások összegét, hogy lehetőség nyíljen indokolt esetekben hosszabb gyakorlattal bíró kiváló munkások felvételére. A fent javasolt összeg tehát oly keretnek tekintendő, amelynek teljes vagy részleges igénybevétele az alkalmazandó munkások most még ismeretlen előző szolgálati idejétől és igazoltan érdemleges szociális működésétől függ.- Javasoljuk azonban, hogy mindazon esetekben, amikor akár az 1941-ben létesítendő 14 új állást, akár a megüresedő állásokat nem gyakornokokkal, hanem a fizetési osztályok valamelyikébe sorozandó munkásokkal kívánják betölteni, a szervezet vezetője köteles legyen indokolt javaslatban kérni a belügyminiszterium szociális államtitkárjának hozzájárulását.

Az 1950-ben országosan kiépített szociális státusz személyi kiadásai abban az évben, amelyben az előírt szolgálati idő alapján minden fizetési osztály be lesz töltve, lakbérek és utiátalányok nélkül a következőképen fognak alakulni:

Fizetési osztály	Létszám	A fizetési osztályokban sorozott személyzet százalékos megoszlása	Fizetés
Gyakornok	50	. . . . .	75.900.- P
X.	132	22 %	279.576.- "
IX.	132	22 %	331.056.- "
VIII.	132	22 %	413.424.- "
VII.	132	22 %	570.240.- "
VI.	60	10 %	351.360.- "
V.	12	2%	93.744.- "
Összesen:	650	100 %	2,115.300.- P

Összefoglalás.

Központi kormányunk és helyi hatóságaink egyaránt magukévé tették azt a helyes elvi álláspontot, hogy a közigazgatásnak erőteljesen ki kell vennie a részét a népjóléti és népgondozói feladatok ellátásából. Az elv gyakorlati érvényesüléseként a közhatóságok szociális tevékenységének köre egyre bővül; szociális intencióik azonban az életben csak úgy érvényesülhetnek, a szociális célokra fordított közhatósági állományok maximális hatásfoka csak úgy biztosítható, ha a népgondozói munka minden mozzanatában az intenzív egyéni kezelés módjára érvényesül. Csak ezzel a módszerrel lehet a szociális szükségletet községről-községre megbízhatóan meghatározni, a rendelkezésre álló fedezetet a tényleges szükségletnek megfelelően elosztani az egyes községek és a községeken belül az egyes segélyreszoruló lakosok között, és a segélynek racionális, a segélyezett gazdasági megerősödését szolgáló felhasználását biztosítani. - A közhatóságoknak ma nincsenek szervei a népgondozás ez egyedül célravezető intenzív módszerének alkalmazására; ennek következtében az egész népgondozói munka csak elnagyolva, szematikusan gyakorolható, ami jóléti jelentőségét nagy mértékben lecsökkenti. - Szakképzett szociális munkások hiányában a közhatóság az önkéntes szociális munkások sem tudja megadni azt a biztos háttérrel, amely nélkülözhetetlen a könnyen elérhető társadalmi kezdeményezések felkarolására és nem tudja úgy irányítani és fejleszteni a társadalmi közreműködést, hogy az abban rejlő segítőlehetőségek kibontakozzanak. - A népgondozás intenzív egyéniesítő módszereinek keresztülvitele és ezzel a népgondozói munka eredményességének biztosítása érdekében a szociális munkások országos státusának felállítását elődázhatatlan közszükségletnek tartjuk és kérjük erre vonatkozó indokolt javaslatunk elfogadását.

Budapest, 1940. június hó 20-án.

dr. Nagy László

dr. Somogyi Ferenc

dr. Tegzes László

országgyűlési képviselők.

J a v a s l a t

a főiskolai szociális képzés megszervezése tárgyában.

A szociális képzés szükségességét ma már bizonyítani felesleges. Hiányát a kormányzat szociális célkitűzéseinek megvalósítása során minden elfogulatlan szemlélő is megállapíthatja. És tökéletesen igaz Esztergár Lajosnak az a megjegyzése, hogy "a szociálpolitikai elvek érvényesülésének nem a tudatos ellenállás szegi útját, hanem a szükséges ismereteknek a hiánya." De a szociális képzés szükségességét igazolja nemcsak az a körülmény, hogy a nyugati államok - mint ezt ugyancsak Esztergár Lajos még 1934-ben megjelent "A szociális képzés kérdése" c. tanulmányában kimutatja - szinte kivétel nélkül intézményesen bevezették már, hanem a nálunk is egyre sürűbben megismétlődő kísérleteken, tanfolyamokon, írásban és szóban megnyilvánuló általános kiváncsóság is.

A szociális képzés sürgős megoldását parancsolják azok a társadalompolitikai feladatok is, amelyek további halasztást immár nem tűrnek, várható hatásaikban viszont oly nagy jelentőségűek, hogy elvégzésüket tudományos szociológiai felkészültséget és gyakorlati társadalompolitikai jártasságot nélkülöző tisztviselőkre, kiegészítő munkaerőkre és önkéntes társadalmi munkaszolgálatosokra bízni nem lehet.

Kormányzatunk mindezt maga is érzi. Ezért újabban több rendelet határozottan megkivánja, hogy bizonyos állások betöltői, vagy meghatározott munkakörök végzői csakis szociális képzettséggel bíró egyének lehetnek. Így pl. a 123.456/1940.F.M.sz. rendelet értelmében munkaügyi felügyelővé csak azt lehet kinevezni, akinek kellő szociálpolitikai szakismeretei is vannak. Ezért tettük e javaslatunkkal egyidejűleg azt a javaslatot, hogy a közigazgatási hatóságok mellé egy országos szociális státus állíttassék fel, rámutatva arra, hogy a státus teljes kiépítésének egyik nélkülözhetetlen előfeltétele a főiskolai szociális kiképzés megvalósítása.

Azt a tudásanyagot u. is, amelyet a szociális munka megkövetel, nem fedik jelenlegi egyetemeink és főiskoláink tantervei. A szociális munkásoktól megkövetelendő képzettségben vannak olyan ismeretek, amelyek vagy egyáltalában nem szerepelnek egyetemeink és főiskoláink tantervében, vagy ^{non/}szerepelnek kellő sullyal és terjedelemben, vagy pedig csak melléktárgyakként adatnak elő, anélkül hogy hallgatásuk a végbizonyítvány elnyeréséhez kötelező lenne és az előírt szakvizsgák vagy szigorlatok anyagának részét képeznék; nincs tehát garanciánk arra, hogy az egyetem vagy a főiskola oklevelének felmu-

tatója ezekben az ismeretekben otthonos.

Vannak evvel szemben olyan ismeretkörök, amelyek kifejezetten hozzátartoznak a szociális kiképzéshez és amelyeket teljes részletességgel adnak elő azokon a fakultásokon vagy főiskolákon, ahol az oktatás főanyagát képezik. A szociális pályára készülők azonban ebben a terjedelemben csak egyéb, gyakorlati munkájukkal szorosan összefüggő tantárgyak rovására hallgathatnák ezeket az előadásokat. Ilyenek pl. a megfelelő fakultások és főiskolák jogi, pedagógiai, történelmi, közgazdaságtani, társadalomegészségügyi, lélektani stb. előadásai.- Azt, amit ezekből az ismeretkörökből a leendő szociális munkásnak feltétlenül tudnia kell, az elméleti összefüggések követelményeinek szemmel tartása mellett a szociális munka gyakorlati szempontjai alapján kell kiválasztani. Oly szempontok ezek, amelyekhez a már meglévő, más pályákra képező, vagy tisztán tudományt kultiváló főiskoláink semmiképpen sem alkalmazkodhatnak.

Az az egész ismerettömeg tehát, amely a szociális munkához szükséges, egyes részeiben egyáltalán nem vagy csak hiányosan, más részeiben pedig a szociális munka szempontjából túl nagy terjedelemben szerepel jelenlegi főiskolai oktatásunk programjában és az egyes részek a legkülönbözőbb fakultások és szakfőiskolák tantervei között vannak megosztva. A szociális szakképzés igényeit ennél-fogva a jelenlegi főiskolai tantervek kereteiben nem lehet kielégíteni. Szükség van ezért egy külön, önálló szervezettel rendelkező szociális főiskolára. Ha azonban ez a megoldás jelenleg pénzügyi okokból nehézségekbe ütközik, úgy azt javasoljuk, hogy

a b u d á p e s t i P á z m á n y P é t e r
t u d o m á n y e g y e t e m e n h a l a d é k -
t a l a n u l, a t ö b b i e g y e t e m e n
p e d i g f o k o z a t o s a n e g y s z o -
c i á l i s f a k u l t á s á l l i t t a s -
s é k f e l . -

E megoldás mellett nem volna szükség külön tanári karra, hanem a már működő tanárok és az egyetemek tudományos segéd-személyzete, valamint a szociális munka elméleti és gyakorlati szakemberei közül meghívott előadók volnának felkérhetők az előadások megtartására. Igénybe lehetne venni a fakultás céljaira az egyetemek helyiségeit, felszerelését és különböző tudományos intézeteit, Budapestén azonkívül az Orsz. Szociálpolitikai intézet /:VIII. Szentkirály u.7.:/ épületét is, úgy hogy lényeges külön kiadást csak az előadóknak mai pénzügyi helyzetünkhöz alkalmazkodó szorény tiszteletdíja jelentene, amelyhez mellékköltségekként csak az igazgatással kapcsolatos kisebb kiadások járulnának.

A szociális elméleti kiképzésnek egyúttal nevelő tartalmat is kell adni. A gyakorlati kiképzésnek egyik legfőbb céljával az elméleti anyag feldolgozásán és a tanult elvek alkalmazásán kívül ugyancsak a nevelést kell kitűzni. E cél elérése csak úgy biztosítható, ha

a felállítandó fakultások internátussal kapcsolatosak.

A szociális munkához szükséges hivatástudat csak ebben a rendszerben fejleszthető. - Budapesten az internátust a székesfőváros Központi Szociális Telepén /:V.Vág u.12-14.sz.:/ lehetne elhelyezni. E telep a gyakorlati kiképzés számára is alkalmas munkaterület; a gyakorlati képzés ezenkívül a gödöllői mintajárásban, a székesfőváros különböző szociális intézményeinek keretében és a m. kir. belügyminisztérium szociális szervezetének az egyes vármegyék ill.járások közigazgatási hatóságai mellett már működő munkatársaihoz való beosztás útján nyerhet megoldást.

A felállítandó szociális fakultásnak a Zöldkereszt mintájára szoros kapcsolatban kell lennie az egyetem egy tudományos intézetével.

A szociális fakultásra olyan nők vehetők fel, akik érettségi bizonyítvánnyal, vagy tanítónői oklevéllel rendelkeznek. Mint az országos szociális státus felállítására vonatkozó javaslatunkban már szóvá tettük, rendkívüli hallgatókul felveendő a m.kir. belügyminisztérium szociális szervezetének jelenleg is működő, vala- mint azon időn belül alkalmazandó tagjai, amely el fog telni addig, amíg a szociális főiskola az első végzett növendékeket kibocsátja. E rendkívüli hallgatókat a gyakorlati félévek alól fel kellene menteni; azok, akiknek közgazdasági egyetemi vagy mezőgazdasági akadémiai oklevelük van, valamint azok, akik más egyetemet v. főiskolát végeztek, de a szociális munkában hosszabb gyakorlatuk van, csak egy különböző vizsgát volnának kötelesek letenni, amelynek tárgyait szakbizottság állapítaná meg.

A jövőben csak a szociális fakultáson nyert oklevéllel lehetne pályázni mindazokra az állásokra, amelyek betöltéséhez elsősorban szociális képzettség szükséges.

A szociális fakultás előkészítésének legfontosabb feladata a tananyag meghatározása és az egyes félévek tantervének megállapítása. A magunk részéről - kizárólag tájékoztatásul - azt javasoljuk, hogy a tananyag^a/következő tudományágakra terjedjen ki:

I. SZOCIOLÓGIA .

- Társadalom-történet.
- " bölcselet.
- " erkölcsstan.
- " neveléstan.
- " lélektan.
- " szervezés.

II. SZOCIOLÓGIAI TÁRSTUDOMÁNYOK.

- Emberföldrajz.
- Általános népismeret.
- Szociográfia.
- Ember- és helyzetismeret.

III. JOGI- és KÖZIGAZGATÁSI TUDOMÁNYOK.

- Alkotmány és jogtörténet.
- Közjog.
- Büntetőjog.
- Magánjog.
- Közigazgatási jog.
- Pénzügytan és pénzügyi jog.
- Ügyvitel és ügyiránytan.

IV. SZOCIÁLPOLITIKA.

- Elméleti alapvetés.
- Alkalmazott szociálpolitika.

V. KÖZGAZDASÁGTAN.

- Elméleti alapvetés.
- Gazdaságpolitika.

VI. EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK.

- Személyi egészségügy.
- Házibetegápolás.
- Első segélynyújtás.
- Társadalomegészségügy.

VII. STATISZTIKA.

- Statisztikai alapfogalmak.
- " felvételezés.
- " feldolgozás.
- A statisztikai anyag tudományos kihasználása.

VIII. TECHNIKAI ALAPISMERETEK.

- A háziipar alapvető nyersanyagai, termelésük előfeltételei, feldolgozásuk módszerei.

A mezőgazdasági termelés elemei.

Háztartástan /tápanyagok, termelésük, konzerválásuk, feldolgozásuk; a kert és udvar kihasználása; a racionális konyha; házi varrás; a háztartási költségek beosztása különböző jövedelmi színvonal mellett./

E tudományágak mindegyike azzal a sullyal és részletességgel illesztendő be a tananyagba, amelyet a szociális munkával szemben felmerülő gyakorlati követelmények számukra kijelölnek. Minthogy a tananyag részletesebb meghatározása szakismereteket követel a szóbanforgó tudományágak mindegyikében, azt javasoljuk, hogy egy szakbizottság hivassék össze, amelynek az érdekelt minisztériumok /belügy, kultusz, földművelésügy, iparügy, pénzügy/ és egyetemek képviselői, valamint a gyakorlati szociális munka meghívott vezetői legyenek tagjai. A bizottság feladata volna a felállítandó szociális fakultás tananyagának részletes tartalmi meghatározása és azoknak a kérdéseknek az eldöntése, amelyekre csak a tananyag végleges megállapítása után kerülhet sor. Ezek közé tartozik elsősorban az a kérdés, hogy a szociális kiképzéshez hány félév szükséges /legalább hat feltétlenül/. Csak a tananyag végleges lerögzítése után vethetők fel azok a kérdések is, hogy az egyes tantárgyak hány féléven át, heti hány órában és milyen sorrendben adassanak elő; hogy a tanulmányi időből mennyit vegyenek igénybe a szemináriumi gyakorlatok; hogy hány félévre terjedjen az elméleti és hányra a gyakorlati oktatás; hogy az elméleti és gyakorlati félévek időbelileg hogyan kövessék egymást; hogy külön tanterv állittassék-e fel a városi és külön a falusi szociális munkára készülők részére, vagy minden hallgató egységes kiképzést nyerjen mindkét munkaterületre, vagy bizonyos számú féléven át folytatott egységes kiképzés után váljanak-e külön a falusi és a városi munkára készülők, vagy egységes elméleti kiképzés mellett csak a gyakorlati kiképzés legyen-e különböző.- A bizottság feladata még, hogy a tananyag és tanterv megállapítása után a felállítandó fakultás pénzügyi tervét is elkészítse..

Tekintve a főiskolai szociális képzés nagy jelentőségét és figyelembe véve, hogy e téren külföldi minták nem sokat jelentenek, mert a megoldás módját teljesen hazai viszonyaink sajátosságaihoz kell alkalmaznunk, erre vonatkozó hazai tapasztalatokkal viszont még nem rendelkezőnk, a tananyag részletes meghatározását és az avval összefüggő kérdések rendezését csak akkor tarthatjuk megnyugtatónak, ha az a fenti módon, a legilletékesebb tagokból összeállított szakbizottság alapos előkészítése útján megy végbe.

A kollókviumoknak, az évvégi záróvizsgáknak és a képesítő vizsgáknak rendjét és követelményeit az előadói kar fogja megállapítani.

Hogy a szociális szellem áthassa közéletünket, olyanoknak is szükségük van szociális tudásra, akik - bár nem kimondottan szociális pályán működnek - hivatásuk közben mégis lépten-nyomon kontaktusba kerülnek társadalmi problémákkal. Ezért azt javasoljuk, hogy ^a/felállítandó szociális fakultáson a szakbizottság által meghatározandó egyes tárgyakat két féléven át a közigazgatási, tanári és lelkesítő pályára készülőök is kötelesek legyenek lehallgatni.

Azok az érvek, amelyeket az országos szociális státus érdekében tett javaslatunkban felsorakoztattunk, érvek egyuttal a főiskolai szociális képzés megvalósítása mellett is, mert az előbbinek ez utóbbi nélkülözhetetlen előfeltétele: szakszerű szociális munka csak szakképzett szociális munkaerővel folytatható. Ezért e javaslatunk további indokolásául hivatkozunk említett másik javaslatunkra.

Meggyőződésünk, hogy a főiskolai szociális képzés javasolt kiépítése rövidesen olyan értékes gárdát termelne ki, amelynek tagjai nemcsak a szociális feladatok elvégzése terén és a szociális igazság szolgálatában végeznének a nemzet jövője szempontjából felbecsülhetetlen értékes munkát, hanem az állami, törvényhatósági és községi közigazgatás tulterhelt gépezetét is jelentékeny munkatöbblettől szabadítanák meg és így hozzájárulnának a közigazgatás gyorsabbá tételének megoldásához is. Olyan célok ezek, amelyeknek mindegyike külön-külön is megéri az áldozatot.

Minthogy a szociális fakultás felállítása, ha igénybe vesszük meglévő egyetemünk tanszemélyzetét, intézeteit és helyiségeit, még mai pénzügyi helyzetünk mellett sem jelent elviselhetetlen anyagi kiadást, javasoljuk az előkészítő munkálatok azonnali megkezdését, hogy a fakultás már az ez évi őszi egyetemi félévben megkezdhesse működését.

Budapest, 1940. június hó 20-án.

dr. Nagy László

dr. Somogyi Ferenc

dr. Tegzes László

országgyűlési képviselők.